

27. 1. 2023

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Do třetice všeho dobrého? Aneb další pokus České republiky přijmout zákon o hromadných řízeních

Česká republika byla dle čl. 24 Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2020/1828 o zástupných žalobách na ochranu kolektivních zájmů spotřebitelů (dále jen „Směrnice“) povinna transponovat v ní obsaženou právní úpravu do 25. 12. 2022, a to takovým způsobem, aby daná právní úprava byla použitelná od 25. 6. 2023. Ani na konci roku 2022 však nebyl v Parlamentu projednáván žádný návrh, který by příslušnou úpravu transponoval do českého práva.

Teprve před Vánoci roku 2022 bylo Ministerstvem spravedlnosti do mezirezortního připomínkového řízení odeslán návrh zákona o hromadném řízení (dále jen „**Návrh**“)[1], avšak tento návrh není prvním pokusem o přijetí dané právní úpravy (viz dále).

Dřívější návrhy zákona

Již v březnu roku 2020 byl poslancům rozeslán vládní návrh zákona o hromadném řízení jako sněmovní tisk č. 775/0, avšak projednávání tohoto návrhu zákona bylo přerušeno v prvním čtení a do konce 8. volebního období již v něm nebylo pokračováno.

Opětovný návrh (tentokrát již z aktuálního, 9. volebního období Poslanecké sněmovny) označen jako sněmovní tisk č. 35/0, byl poslancům rozeslán v listopadu 2021. Tento návrh byl nicméně navrhovatelem (ministerstvem spravedlnosti) vzat zpět v prvním čtení již v lednu roku 2022.

Nyní zveřejněný Návrh je tedy již třetím vládním návrhem zákona, který byl předložen Poslanecké sněmovně. Oproti oběma předchozím návrhům (které jsou v zásadě totožné) obsahuje tento nový návrh některé zásadní změny. Autoři se v tomto článku zabývají pouze změnami Návrhu oproti předchozím návrhům zákona.

Obecné rozdíly oproti předchozím návrhům

1. První důležitá změna spočívá v tom, že nový Návrh již nepočítá s možností odhlašovacího hromadného řízení (tzv. opt-out režimu) a ve svém § 4 zavádí jediné - přihlašovací řízení. Návrh současně v § 21 navyšuje minimální počet zúčastněných členů skupiny z původních 10 na 20 osob. Vytvoření skupiny je vždy spojeno s enormními náklady. Bez adekvátní odměny pro organizátora celého procesu nelze očekávat, že by jakákoliv hromadná řízení dle Návrhu byla v režimu opt-in realizována.
2. V § 3 Návrhu oproti předchozím návrhům chybí možnost, aby se v řízení posuzovalo pouhé splnění skutkových a právních podmínek zakládající tvrzenou povinnost žalovaného v případech, kdy s ohledem na velikost skupiny a povahu tvrzených práv by bylo neehospodárné, aby se hodnota práva určovala jednotlivě pro každého člena skupiny.

Je namístě podotknout, že právě absence této možnosti může v praxi znamenat neúměrné prodloužení soudního řízení i pro případy, kdy prokazování jednotlivých práv odporuje

samotnému účelu hromadných řízení. Důvodová zpráva[2] se přitom s tímto rozdílem oproti předchozím návrhům nikterak nevypořádává.

Dle názoru autorů tohoto článku, by měla být dána možnost existenci nároků jednotlivých zúčastněných členů skupiny posoudit již v rámci přezkumu splnění předpokladů členství ve skupině, které soud určuje v usnesení o přípustnosti hromadné žaloby dle § 28 Návrhu.

3. Oproti starším návrhům je v novém Návrhu obsaženo mnohem užší vymezení neziskové osoby podle § 11 Návrhu. Takovou osobou může být pouze nezisková (právnícká) osoba, „...*kteřá je zapsána na seznam osob oprávněných podávat zástupné žaloby v jiném členském státě Evropské Unie.*“ [3] Tento seznam pak vede Evropská komise. Česká republika tak v Návrhu nevyužívá možnost Směrnice, aby pro „vnitrostátní řízení“ rozšířila oprávněné osoby stanovením odlišných kritérií.

Aktivní legitimaci k podání hromadné žaloby má podle § 15 Návrhu pouze výše specifikovaná nezisková osoba. Na rozdíl od předchozích návrhů tedy již k tomuto kroku nejsou oprávněni samotní spotřebitelé, jako zúčastnění členové skupiny (po splnění podmínek sesbírání dostatku podpisů). Současně však Návrh umožňuje, aby hromadnou žalobu takto podalo více neziskových osob společně.

4. Potenciální výkladové problémy pak přináší otázka procesního nástupnictví dle § 19 odst. 1 Návrhu. Podle tohoto ustanovení může zúčastněný člen skupiny (nikoli tedy alespoň 20 % zúčastněných členů skupiny, jako bylo předpokládáno ve starších návrzích) navrhnout soudu, aby místo žalobce (organizátora celého procesu) vstoupil do řízení nový žalobce (jiná oprávněná nezisková osoba).

Ačkoli předcházející § 18 Návrhu pojednává o ztrátě způsobilosti žalobce být účastníkem řízení, není z Návrhu zřejmé, zda bude možno navrhnout změnu žalobce pouze v těchto případech. Opačný výklad (tedy možnost navrhnout změnu žalobce kdykoli) by nepřiměřeně a bezdůvodně posílil jednotlivé zúčastněné členy skupiny na úkor neziskové osoby, která na svůj náklad a riziko celý komplexní proces organizuje.

Předmětem soudního přezkumu se pak může stát situace, kdy změnu žalobce navrhne současně či v krátké době za sebou několik různých zúčastněných členů skupiny a navrhovaným procesním nástupcem žalobce bude vždy odlišná nezisková osoba.

5. Na druhou stranu Návrh oslabuje práva zúčastněného člena skupiny, když ten v případě uzavření soudního smíru podle § 64 Návrhu již nemá možnost vůči sobě vyloučit účinky tohoto smíru, jako tomu bylo v předchozích návrzích.
6. Návrh také nově nepočítá s možností, aby soud uložil informační povinnost žalovanému o samotném průběhu řízení. Ovšem v případě, kdy bude žalobě alespoň částečně vyhověno, může soud dle § 80 odst. 2 Návrhu uložít žalovanému povinnost zúčastněné členy skupiny přiměřeně informovat o výsledku řízení.

Tento způsob informování o výsledku řízení není českému právu neznámý a zákonodárce jej uplatnil například v případech řízení o dorovnání přiměřeného protiplnění při vytěsnění minoritních akcionářů podle § 390 ZOK. V těchto řízeních žalovanému (hlavnímu akcionáři) ukládá, aby rozhodnutí soudu zveřejnil stejným způsobem, jakým byla svolána valná hromada (tj. dnes již výlučně zveřejněním na svých internetových stránkách).

7. Dále Návrh přináší změny i v některých procesních aspektech, a to například v oblasti lhůt,

kdy v § 23 zkracuje lhůtu soudu pro vydání usnesení o přípustnosti hromadné žaloby na 3 měsíce ode dne zahájení řízení (oproti lhůtě 6 měsíců obsažené v přecházejících návrzích). Proti usnesení soudu o přípustnosti hromadné žaloby nově také dle § 31 odst. 3 Návrhu nebude přípustné podat dovolání.

8. Konečně klíčovým prvkem je variantní návrh ohledně odměny neziskové osoby. Stejně jako v předchozích návrzích je odměna přiznávána v podobě procentuální části z přisouzeného plnění. Avšak jednou z navrhovaných variant § 77 Návrhu je procentuální odměna ve výši maximálně 5 % z přisouzeného plnění. Druhá varianta (odměna ve výši maximálně 25 % z přisouzeného plnění) odpovídá oběma předchozím návrhům.

Nižší odměna pro neziskové osoby ve spojení s očekávanými vysokými náklady na hromadné soudní řízení by nepochybně byly odrazujícím faktorem pro vznik náležitě personálně, technicky i odborně vybavených profesionálních žalobců a znamenaly by prohru pro jakoukoliv reálnou ochranu slabší strany.. Jako přirozený důsledek lze očekávat, že žádné hromadné žaloby ve smyslu Návrhu nebudou v České republice podávány.

Autoři tohoto článku se domnívají, že zákonodárce by regulaci měl zacílit na podmínky, za kterých může společnost založená k ochraně práv spotřebitelů fungovat jako tzv. nezisková osoba ve smyslu Návrhu. Omezení maximální výše procentuální odměny organizátora celého procesu za jeho náročnou a rizikovou činnost na pouhých 5 % z přisouzeného plnění ve spojení s mandatorním opt-in režimem bude znamenat, že Česká republika přijme další procesní předpis, který nás vzdálí od nákladově a časově efektivní a tudíž moderní cesty k vymáhání oprávněných nároků spotřebitelů.

Závěr

Aktuální Návrh se od předchozích návrhů v mnohém odlišuje. Přitom uvedené změny však nemusejí ve všech případech být krokem správným směrem, který přispěje k účinnější ochraně práv spotřebitelů. Lze očekávat, že se tyto změny stanou předmětem připomínek v meziresortním připomínkovém řízení a později také předmětem diskuze v rámci projednávání Návrhu v Poslanecké sněmovně a Senátu.

JUDr. David Kuboň,
řídící partner

Anna Bíbová,
[paralegal](#)

KLB LEGAL

KLB Legal, s.r.o., advokátní kancelář

Letenská 121/8
118 00 Praha 1

Tel.: +420 739 040 363
e-mail: info@klblegal.cz

[1] Dostupné >>> [zde](#).

[2] Dostupné >>> [zde](#).

[3] Ustanovení § 11 návrhu zákona o hromadném řízení z roku 2022.

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Právo na přístup ke kamerovým záznamům: střet GDPR, informačního zákona a praxe veřejných institucí](#)
- [Postoupení pohledávky na výživné jako novinka právní úpravy účinné od 1. 1. 2026](#)
- [Jak zahájit provoz mezinárodní letecké linky do České republiky \(EU\): právní požadavky pro aerolinky ze třetích zemí](#)
- [Mimořádné vydržení a vývoj judikatury Nejvyššího soudu](#)
- [Preventivně-sankční funkce náhrady nemajetkové újmy za porušení osobnostních práv pohledem Ústavního soudu](#)
- [Odštěpný závod zahraniční společnosti optikou NIS2: Jak správně určit velikost podniku?](#)
- [Zápis ochranné známky bez komplikací. Klíčem k úspěchu je kvalitní předběžná rešerše](#)
- [Zneužití práva na přístup podle GDPR](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 31. - létající pořizovatel ve světle nového stavebního zákona](#)
- [Právní povaha sítě elektronických komunikací - režim náhrady škody](#)
- [Náhrada ušlého nájemného při předčasném ukončení nájemní smlouvy na nebytové prostory](#)